

کتیبی ژماره (۲)

پوخته‌ی

چونیتی نویژی پیغه مبه‌ر (ﷺ)

(تلخیص صفة صلاة النبي ﷺ)

نووسینی

فهرموده‌ناسی سه‌رده‌م : محمد ناصرالدین الالبانی

وه‌رگی‌رانی : زریان عزیز حه‌مه

پیداچوونه‌وه و پیشه‌کی بو نووسینی :

محمد عبد الرحمن لطیف

وتارخوینی مزگه‌وتی (شیخ ابراهیم) / که‌لار

نه‌بلاوکه‌راوه‌کانی

مالپه‌ری به‌هشت

www.ba8.org

مالپه‌ری به‌هشت مالپه‌رینکی ئیسلامی زانستی په‌روه‌ده‌یی یه ، و له سالی ۱۴۲۷ی کۆچی به‌رامبه‌ر به ۲۰۰۶ی له دایک بوون

دامه‌زراوه له‌پیناو بلاوکرده‌وه‌ی ئه‌و ئیسلامه‌ی که سه‌له‌فی صالح - پیغه‌مبه‌ری خوا (صلی الله علیه وسلم) و هاوه‌لانی (رضی الله عنهم) له‌سه‌ری بوون - وه‌سه‌ر به‌هیچ گروپ و لایه‌ن و حزینک نیه .

ئامانجمان ئاشناکردنی کۆمه‌لگایه له ئیسلامی په‌سه‌ن و دروستکردنی تاك و کۆیه‌تی بو تیگه‌شتن له سه‌رچاوه‌کانی که بریتین

له قورئانی پیروژ و سوننه‌تی سه‌حیح و ئاشکراکردنی ئه‌و شتانه‌ی که نامۆن به ئیسلام و خراونه‌ته‌نیوه‌وه .

پیشه کی ماموستا (محمد عبد الرحمن لطیف)

زۆر له میژوهه ئاوه ته خوازی وهرگیڤانی کتیبی (تلخیص صفة صلاة النبي ﷺ) بووم .. ئه وه بوو له سالی رابوردوودا دهستم دایه به دیهینانی ئه م ئاواته م و چه ند ههنگاوێگ به ره و پیش پۆیشتم ، به لام به هوی سه رقالی و که می کاته وه نه متوانی ته واوی بکه م ..

ئه وه نده ی پی نه چوو براهیه کی زۆر به پیز و زۆر خۆشه و یستم (کاکه زریان سه رچناری) هه ندیک شاکاری جوان و به نرخ ی بۆ هی نام بۆ ئه وه ی که هه ستم به پید اچوونه وه یان و پاشان به چاپیان بگه یه نم . جا شاگولی نیو ئه و گولزاره بریتی بوو له کتیبی (پوختهی چوئییتی نویژی پیغه مبه ر ﷺ) .. هه ر چه نده به بینینی ئه م به ره مه زۆر بایه خدار و زۆر به نرخه هه ندیک دلته نگ بووم چوونکه بووه مایه ی ئه وه ی که وا من بی به ش ببه له پاداشتی ئه و کاره .. به لام له هه مان کاتیشدا زۆر دل شاد و خۆش حال بووم چوونکه ده وه له مه ند کردنی کتیبخانه ی کوردی و ئاشنا کردنی خوینه رانی شوینکه و تووی قورئان و سوننه ت به تیگه یشتنی پیشینی ئوممه ت به م کتیبه زیڕینه زۆر زۆر پیویست بوو که وا چی تر دوا نه که ویت و به زووترین کات بکه ویت به رده ستی خوینه رانی .

داوا کارم له خوا ی گه وه پاداشتی نووسه ر و وهرگیڤیش بداته وه به (فردوس الاعلی) و ئه م به ره مه زۆر گرنگ و با یخداره ش بکاته زه خیره ی قه بر و قیامه تیان .

گه رمیان / که لار

پیشه‌کی دانه‌ر :

إِنَّ الْحَمْدَ لِلَّهِ نَحْمَدُهُ وَنُسْتَعِينُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضِلِّهِ فَلَا هَادِيَ لَهُ .

وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

دواى ئەوه :

برای به‌پێزم مامۆستا (زهیر الشاویش) خاوه‌نی کتیب‌خانه‌ی ئیسلامی پیشنیاری کرد که وا هه‌ستم به پوخت و کورت کردنه‌وه و نزیک کردنه‌وه‌ی ده‌سته‌واژه‌کانی کتیبه‌که‌م : (چۆنییتی نوێژی پیغه‌مبەر ﷺ له ته‌کبیره‌ی ئیحرامه‌وه تاوه‌کو سه‌لامدانه‌وه وه‌کو ئەوه‌ی بیبینیت)^(۱) بۆ خه‌لکانی گشتی .

جا کاتێک بینیم پیشنیاره‌که‌ی پیشنیاریکی پیرۆزه ، وه‌ گونجاویش بوو له‌گه‌ڵ ئەوه‌ی که ده‌مێک بوو له‌ ناخدا ده‌خوولایه‌وه ، وه‌ زۆریک له‌ برایان و هاوڕیپیانم ئەیاندا به‌گویمدا که ئەو کاره‌ ئه‌نجام بده‌م ، ئەمه‌ش هانی دام که هه‌ندێک له‌ کاتی خۆم بۆ ته‌رخان بکه‌م هه‌رچه‌نده‌ کاته‌کانم زۆر جه‌نجالێ له‌ به‌ر زۆری سه‌رقاڵ بوونم به‌ کاره‌ زانستیه‌کانمه‌وه ، ئیتر ده‌ستم کرد به‌ لیکۆلینه‌وه‌ی پیشنیاره‌که‌ به‌ گوێره‌ی هه‌ول و توانای خۆم ، داواکارم له‌ خوای گه‌وره‌ که ته‌نها له‌ به‌ر په‌زامه‌ندی خۆی بێت ، وه‌ سوودبه‌خشی بکات بۆ برا موسوڵمانه‌کانم .

^(۱) ئەو کتیبه‌ برائى به‌پێزمان مامۆستا عه‌دنان بارام وه‌ریگی‌پاوه‌ته‌ سه‌ر زمانى کوردی به‌ ناوی (چۆنییتی نوێژی پیغه‌مبەر ﷺ له‌ ته‌کبیره‌ی ئیحرامه‌وه تاکو سه‌لامدانه‌وه هه‌روه‌کو چۆن له‌ پیش چاوتدا بێت)، خوای گه‌وره‌ پاداشتی چاکه‌ی بداته‌وه‌، تکایه‌ بۆ زیاتر تیگه‌یشتن له‌ بابته‌کانی ئەم نامیلکه‌یه‌ بگه‌ڕێره‌وه‌ بۆ خوێندنه‌وه‌ی ئەو کتیبه‌، چونکه‌ زۆر به‌ سووده . **تیبینی** : هه‌ر له‌ کتیب‌خانه‌ی مالپه‌ری به‌هه‌شت ئەم کتیبه‌یه‌ دانراوه‌ ده‌توانن به‌ده‌ستی بخهن .

له راستیدا له م پوخته‌یه دا هندیك تیبینی به سوودم نوسیوو که له کتیبه سهره‌کیه که دا واته (الصفة ...) که دا نی‌یه ، که هه‌ستم پیکردون و به باشم داناون له کاتی پوخته‌کردنه وه که دا ، هه‌روه‌ها گرنگیه‌کی تایبه تیم داوه به پوونکردنه وهی هندیك وشه که له فهرمووده‌کان یان زیکره‌کاندا هاتوون .
وه ناوینشانم داناوه بۆ بابته سهره‌کیه‌کان و بۆ زۆرینه‌ی بابته لاوه‌کیه‌کانیش ، پاشان ژماره‌ی یه‌ک له‌دوای یه‌کم داناوه بۆ بابته‌کانی تری کتیبه‌که .

وه له گه‌ل هه‌ر بابته‌یکیشدا ئاماژه‌م به حوکمه‌که‌ی کردووه که ئایا (زکن) به یان (واجب) به ؟ هه‌رچه‌کیش که باسی حوکمه‌که‌یم نه‌کردبیت ئه‌وه له‌سوننه‌ته‌کانی نویژه ، هه‌رچه‌نده هه‌ندیکیان پیده‌چیت که (واجب) یش بن ، به‌لام بویه ئاماژه‌م بۆ نه‌کردوون چونکه پیچه‌وانه‌ی لیکۆلینه‌وه‌ی زانستی (التحقیق العلمي) بن .

پایه یان پوکن (الرکن) : واته ئه‌و شته‌ی که له ناو هه‌رکاریکدا بیت ته‌واوکه‌ری ئه‌و کاره‌یه ، وه به نه‌بوونی له ناو کاره‌که‌دا ده‌بیتته مایه‌ی به‌تال بوونه‌وه‌ی کاره‌که ، وه‌ک کړنوش (رکوع) له ناو نویژدا ، که یه‌کیکه له پوکنه‌کانی نویژ و به نه‌بوونی تییدا نویژه‌که به‌تال ده‌بیتته‌وه .

هه‌رج یان شهرت (الشَّـرْط) : هاوشیوه‌ی پوکنه بۆ کاره‌که ، ته‌نها له‌وه‌دا جیاوازه که له دهره‌وه‌ی کاره‌که‌دایه ، وه‌کو ده‌ستنویژ بۆ نویژ ، که شهرتیکه له شهرته‌کانی نویژ و به بی هه‌بوونی ده‌ستنویژ نویژه‌که دروست نی‌یه .

پیویست یان **واجب** (واجب) : ئه‌و شتانه‌ن که له قورئان و سوننه‌دا فرمان پی‌کردنیا سله‌مێنراوه به‌لام هیچ به‌لگه‌ی به (پوکن) بوون و به (مه‌رج) بوونیا له‌سهر نه‌هاتووه ، ئه‌نجامده‌ری ئه‌و کاره پاداشت وهرده‌گریت و وازلێهێنه‌ره‌که‌شی سزا ده‌دریت ، مه‌گه‌ر به‌هانه واتا (عذر) یکی هه‌بیت .

وه فهرز (فَرَض) یش هه‌مان واتای (واجب) ی هه‌یه و جیاوازی کردن له نیوانیاندا زاراوه‌یه‌کی داهینراوه و هیچ به‌لگه‌یه‌کی له‌سه‌ر نی‌یه .

سوننه‌ت (سُنَّة) : بریتی‌یه له‌و په‌رستنانه‌ی که پیغه‌مبەر (ﷺ) هه‌میشه یان زۆرجار به‌رده‌وام بووه له‌سه‌ریان به‌لام به‌شیوه‌ی (واجب) بوون فهرمانی پی‌نه‌کردوو ، ئه‌نجام‌ده‌ره‌که‌ی پاداشت وهرده‌گریت و وازلێهێنه‌ره‌که‌شی سزانداریت و سه‌رزه‌نشیتیش ناکریت .

وه ئه‌و فهرمووده‌یه‌ی که هه‌ندێک له‌ لاسایکاران (مُقَلِّدین) ده‌یگێرپه‌وه و ده‌یده‌نه پال پیغه‌مبەر (ﷺ) که گوايه فهرموویه‌تی : ((مَنْ تَرَكَ سُنَّتِي لَمْ تَنْلُ شِفَاعَتِي)) واته : هه‌رکس وازبه‌یڤیت له‌ سوننه‌تی من ئه‌وا به‌ر شه‌فاعه‌تی من ناکه‌وێت ! ئه‌وه هیچ بنه‌مایه‌ک نی‌یه که بیسه‌لمیڤیت له‌ پیغه‌مبەر (ﷺ) گێردرابێته‌وه ، بۆیه نابیت بدریته پال پیغه‌مبەر (ﷺ) له‌ ترسی ئه‌وه‌ی که نه‌که‌وینه ناو‌تاوانی قسه هه‌لبه‌ستن به‌ده‌م پیغه‌مبەر (ﷺ) ، چونکه پیغه‌مبەر (ﷺ) فهرموویه‌تی : ((مَنْ قَالَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَقُلْ فَلَيْتَبَوَّأَ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ))^(۲).

واته : هه‌رکس قسه‌یه‌ک بکات به‌ده‌م منه‌وه که من نه‌مکردبیت، ئه‌وا با شوینی خۆی خۆش بکات له‌ناو ئاگری دۆزه‌خدا .

وه به‌ پیویستی ده‌زانم له‌ درێژه‌ی ئه‌م وته‌یه‌دا باسی ئه‌وه بکه‌م که له‌ نووسینی ئه‌م پوخته‌یه‌دا په‌یوه‌ست نه‌بووم به‌ هیچ کام له‌ چوار مه‌زه‌به‌که‌وه هه‌روه‌ک له‌ کتێبه سه‌ره‌کیه‌که‌یشدا هه‌ر به‌و شیوه‌یه‌م کردوو ، به‌لکو رپێره‌وی (أَهْلُ الْحَدِيث) م‌گرتوو ته‌به‌ر ئه‌وانه‌ی که به‌ گوێره‌ی فهرمایشته سه‌لمینراوه‌کانی پیغه‌مبەر (ﷺ) هه‌لسوکه‌وت ده‌که‌ن ، هه‌ر له‌به‌ر ئه‌وه‌یه که مه‌زه‌به‌ی ئه‌مان زۆر به‌هێزتره له‌ مه‌زه‌به‌ی خه‌لکانی تر ، ئه‌مه‌ش راستیه‌که خاوه‌ن وێژدانه‌کان دانیان پیا‌ناوه له‌ هه‌موو مه‌زه‌به‌کاندا ، له‌وانه‌یش

^(۲) أخرجه ابن أبي شيبة (۷/۷۶۰) وأحمد وغيرهما ، وهو مخرج في "الصحيحه" : (۱۷۵۳).

زانای گه‌وره (أبوالحسنات اللكنوي الحنفي) که فه‌رمویه‌تی: "وَكَيْفَ لَا وَهُمْ وَرَثَةُ النَّبِيِّ (ﷺ) حَقًّا، وَنُوبُ شِرْعِهِ صِدْقًا، حَشَرْنَا اللَّهَ فِي زُمْرَتِهِمْ، وَأَمَانًا عَلَى حُبِّهِمْ وَسَيْرَتِهِمْ".

واته : چۆن مه‌زه‌به‌ی (أهل الحديث) باشت‌رین مه‌زه‌به‌ نی‌یه ؟ له کاتی‌کدا ئه‌وان به‌پاستی میراتگری زانستی پیغه مبه‌رن (ﷺ) ، وه نوینه‌ری راسته‌قینه‌ی شه‌رعه‌که‌ین ، داواکارم که خوای گه‌وره له گه‌ل ئه‌واندا چه‌شرمان بکات ، وه له‌سه‌ر خو‌شه‌ویستی و پیره‌وی ژیا‌نی ئه‌وان بمان مری‌نی‌ت .

وه په‌حمه‌تی خوای گه‌وره‌ش له ئی‌مامی ئه‌حمه‌د بی‌ت که فه‌رمویه‌تی :

دين النبي محمد أخبار *** نعم المطية للفتى آثار
لا ترغبين عن الحديث و أهله *** فالرأي ليل والحديث نهار
ولربما جهل الفتى أثر الهدى *** والشمس بازغة لها أنوار

محمد ناصر الدين الألباني

دیمه‌شق

(٢٦ / صه‌فه‌ر / ١٣٩٢ ک - ١٠ / ٤ / ١٩٧٢)

۱ - إِسْتِقْبَالُ الْكَعْبَةِ

پوکردنه که عبه (قیبله)

۱ - موسولمانی ئازیز : هرکات ویستت نویژه که ت ئه نجام بدهیت نویژی فهرز بیّت یان سوننهت وه له هر شوینیک بویت ئه واپووبکه ره که عبه (قیبله) ، ئه مهش یه کیکه له پوکنه کانی نویژ چونکه به بی پوکردنه که عبه نویژ دانامه زریّت .

۲ - وه واجبیتی پوکردنه که عبه له کاتی ترس و جهنگی قورسدا له سهر جهنگاوه نامینیت .
* وه هروه ها واجبیتی پوکردنه که عبه له سهر بی توانا نامینیت وه کو نه خوش ، یان بو که سیك که له ناو کهشتی یا سه یاره یا فپوکه دا بیّت و ترسی ئه وهی هه بیّت نویژه که ی بفه وتیّت .
* هروه ها که سیك که سواری ولاخ یان به سهر هه رشتیکی تره وه بیّت ، ئه و ده توانیت له کاتی ئه نجامدانی نویژی سوننهت و نویژی (ویتر) دا پوو له که عبه نه کات ، هه رچه نده باشتراویه (مُسْتَحَب) ه ئه گهر توانی له کاتی وتنی (اللّٰهُ أَكْبَرُ) ی نویژ دابه ستنه که یدا پووی له که عبه بیّت پاشان ولاخه که یان سه یاره که پووی کرده کوّ با بیکات .

۳ - واجبه له سهر هه رکه سیك که چاوی له که عبه وه بیّت چاو بریته که عبه ، به لام ئه وهی که که عبه ی لیوه دیار نی یه ته نها پووی تیده کات .

حوکمی نویژیک که به هه له پووی تیّدا نه کرابیته که عبه :

۴ - ئه گهر که سیك پاش هه ولدان و پشکنین بو دوزینه وهی قیبله له بهر هه ورو ته م یان هه ر هویه کی تره وه لیّ تیچکو و له نویژه که یدا پووی نه کردبوه قیبله ئه واپووبکه که ی دروسته ، ئه گهر دواتریش بوّی پوون بووه که له و نویژه دا پووی له قیبله نه بووه گپرا نه وهی له سهر نی یه .

۵ - به لام نه گهر یه کیک له ناو نویژدا روی له قیبله نه بوو وه که سیکی باوهر پی کراو هات، ئاراسته‌ی قیبله‌ی پی راگه یاند، ئه‌وا پیویسته هه‌ر له‌ناو نویژه‌که‌دا پرووی وهرچه‌رخینیت پرووه و که عبه ، به م جولانه‌یه‌یشی نویژه‌که‌ی به تال نابیتته‌وه و نویژه‌که‌ی دروسته .

۲ . القیام

(راوه‌ستان به پیوه)

۶ - له‌سه‌ر نویژخوین واجبه که به پیوه نویژیکات ته‌نھا له‌م کاتانه‌دا نه‌بیټ:

* له نویژی ترس و له‌کاتی جه‌نگی قورسدا دروسته نویژخوین که به سواریه‌وه نویژیکات، وه نه‌خوش نه‌گه‌ر توانای نه‌بیټ به پیوه نویژیکات ئه‌وا ده‌توانیت به دانیشتنه‌وه بیكات وه نه‌گه‌ر نه‌یشی توانی ئه‌وا به ږاکشانه‌وه .

وه له نویژی سوننه‌دا نویژخوین نه‌گه‌ر ویستی لی بوو ده‌توانیت که به سواری یان به دانیشتنه‌وه نویژیکات ، کړنوش و سوجه‌که‌ی به دانه‌واندن سهری ده‌بات، وه بۆ نه‌خوشیکیش که به دانیشتنه‌وه نویژیکات هه‌ر به و شیوه‌یه‌یه ، ده‌بیټ سهری بۆ سوجه‌ بردنه‌که زیاتر له کړنوشه‌که‌ی دابنه‌وینیت .

۷ - دروست نی‌یه بۆ ئه‌و نه‌خوشه‌ی که به دانیشتنه‌وه نویژده‌کات و ناتوانیت ناوچه‌وانی بدات له زه‌وی، شتیکی به‌رز دابنیت و سوجه‌ی له سهر به‌ریټ، وه‌کو باسماں کرد ته‌نھا سهری داده‌نه‌وینیت و سوجه‌که‌ی که می‌ک نزمتر ده‌بیټ له کړنوشه‌که‌ی .

نويزکردن له ناو كەشتى و فرۆكه دا :

۸ - نويزى فهرز له ناو كەشتى و فرۆكه يشدا دروسته .

۹ - ئەگەر نويزخوين ترسا كه بكه ويىت يان بكه ويته خواره وه له كەشتى يا فرۆكه ئەوا دەتوانيت كه

به دانىشتنه وه نويزه كهى بكات .

۱۰ - نويزخوين دەتوانيت له كاتى راوه ستانه كهيدا متمانه بكاته سەر گۆچانيك يان پالبداته وه به پايه

و ستونه وه به هوى پيرى يان لاوازى جهستهيه وه .

كۆكردنه وه له نيوان راوهستان و دانىشتندا له يهك نويزدا :

۱۱ - دروسته نويزخوين شه ونويز به دانىشتنه وه بكات به بى هيچ به هانهيه كيش ، وهك چۆن بوى

دروسته كه به پيوه نويزبكات ، وه دەتوانيت هەردوو شيوازه كەش له يهك نويزدا كۆبكاته وه ، واتا به

دانىشتنه وه نويز دابه ستيت و چەندە قورئانى خويند بيخوينيت و كه تۆزىكى مابوو بۆ كړنوش ئينجا

هەلده ستيت سەرپى وه چەند ئايهتى مابوو ته واوى دهكات و پاشان كړنوش و سوجدە دهبات ، وه له

پكاتى دوهه ميشدا به هه مان شيوه دهكات.

۱۲ - ئەگەر نويزخوين به دانىشتنه وه نويزى كرد ئەوا دەتوانيت به چوارمىشى (چوارچمكى)

دابنيشت، يان به هەر شيوهيهكى تر كه به لايه وه ئاسانه .

نويزکردن به نهعل يا پيلاوه وه :

۱۳ - دروسته كه نويزخوين به نهعل يا پيلاوه وه نويزبكات ، وهك چۆن دروسته كه به پيى پەتى

نويزبكات .

۱۴ - باشتروایه که نویژخوین جارجار به پیی پەتی و جارجاریش به پیلاوه‌وه نویژبکات ، واتە چۆن بۆی گونجا به‌و شیوه‌یه بکات ، ئیتر خۆی ماندو نه‌کات به داکه‌ندن و کردنه‌وه‌پیی پیلاو یان نه‌عه‌له‌کانی مه‌گه‌ر له‌به‌ر ریگرێک .

۱۵ - ئەگەر نویژخوین پیلاو یان نه‌عه‌له‌کانی داکه‌ند، با له‌لای راستیدا دایان نه‌نیت، ئەگەر که‌س له‌لای چه‌پیه‌وه نویژی نه‌ ده‌کرد بیانخاته لای چه‌پیه‌وه، وه ئەگەر نه‌یتوانی له‌لای چه‌پیه‌وه دایانبنیت ئەوا با له‌ نیوان قاچه‌کانیدا دایانبنیت^(۱) چونکه به‌ سه‌حیحی له‌ پیغه‌مبه‌ره‌وه (ﷺ) بۆمان گێردراوه‌ته‌وه که فه‌رمانی به‌مه‌ کردوه .

نویژکردن له‌سه‌ر مینه‌ر :

۱۶ - دروسته ئیمام له‌سه‌ر شوینیکی به‌رز (مینبه‌ر) نویژ بکات به‌ مه‌به‌ستی فی‌کردنی خه‌لک ، له‌سه‌ر به‌رزاییه‌که رابوه‌ستیت و (اللّٰهُ أَكْبَرُ) ده‌ستپیکردنی نویژ بکات و قورئان بخوینیت و کړنوش به‌ریت پاشان پاشه‌وپاش بیته دواوه تاوه‌کو دیته خواره‌وه له‌سه‌ر مینه‌ره‌که ، وه له‌سه‌ر زه‌وی سوجده ده‌بات و ده‌گه‌ریته‌وه سه‌ره‌وه ، وه له‌ پکاته‌کانی تریشدا به‌ هه‌مان شیوه‌ی پکاتی یه‌که‌م ده‌کات .

واجبیتی نویژکردن

پوه‌وه به‌ربه‌ست (ستره) و نزیک بون لیی :

۱۷ - واجبه نویژخوین پوه‌پوی به‌ربه‌ستیک نویژبکات ، ئیتر جیاوازی نی‌یه له‌ مزگه‌وتدا بی‌ت یان له‌ شوینی تردا بی‌ت ، وه بۆ که‌سی گه‌وره و بچوک هه‌ر وه‌ک یه‌ک وایه ، له‌به‌ر گشتگیری ئەو فه‌رموده‌یه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) که ده‌فه‌رمویت : ((لَا تُصَلِّ إِلَّا إِلَى سُرَّةٍ ، وَلَا تَدْعُ أَحَدًا يُبْرِ بَيْنَ يَدَيْكَ ، فَإِنْ أَلْبَى فَلْتُقَاتِلْهُ فَإِنَّ مَعَهُ الْقَرِينَ)).

^(۱) ده‌لیم - واتە ئەلبانی - ئەمه‌ش ئاماژه‌یه‌کی جوانه به‌وه‌ی که نویژخوین نابیت پیلاوه‌کانی له‌ به‌رده‌میشیدا دابنیت ، ئەم په‌وشته‌ش زۆرینه‌ی نویژخوینان فه‌رامۆشیان کردوه ، زۆرجار ده‌یانبنیت پوه‌پووی پیلاوه‌کانیان نویژده‌که‌ن !

واته : پووبه‌پووی به‌ربه‌ستیك نه‌بیټ نویژ مه‌كه ، وه مه‌هیله كه‌س به‌به‌رده‌متدا تیپه‌پیت ، وه نه‌گه‌ر كه‌سیك هه‌ر ویستی به‌به‌رده‌متدا تیپه‌پیت لیی بده ، چونكه هاوه‌لیکی له‌گه‌لدايه [واته شه‌یتانی له‌گه‌لدايه] ۱۸ - وه واجبه نویژخوین له به‌ربه‌سته‌كه‌یه وه نزیك بیټ ، چونكه پیغه‌مبەر (ﷺ) فه‌رمانی به‌و نزیك بونه‌وه‌یه كردووه .

۱۹ - پیویسته بزانی كه نیوان شوینی سوجه‌كه‌ی پیغه‌مبەر (ﷺ) و ئه‌و دیواره‌ی كه ده‌یكرد به به‌ربه‌ستی نویژه‌كه‌ی هینده‌ی پیره‌وی (شه‌ك) يك ده‌بوو ، جا هه‌ركه‌س به‌و شیوه‌یه بكات ئه‌وا ئه‌و نزیك بونه‌وه‌یه‌ی كه واجبه له‌سه‌ری ئه‌نجامی داوه ^(۲) .

ئه‌ندازه‌ی به‌رزایی به‌ربه‌ست :

۲۰ - واجبه به‌ربه‌ستی نویژخوین له زه‌ویه‌وه بستیك یان دوو بست به‌رز بیټ ، له‌به‌ر ئه‌و فه‌رموده‌یه‌ی پیغه‌مبەر (ﷺ) كه ده‌فه‌رمویت : ((إِذَا وَضَعَ أَحَدُكُمْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلَ مُؤَخَّرَةٍ ^(۳) الرَّحْلِ فَلْيُصَلِّ ، وَلَا يُبَالِي مَنْ وَرَاءَ ذَلِكَ)) .

واته : ئه‌گه‌ر كه‌سیكتان به‌ربه‌ستیكی به‌ئه‌ندازه‌ی به‌رزایی به‌شی دواوه‌ی كۆپانی وشتریک دانا ئه‌وا با نویژه‌كه‌ی بكات و گوی نه‌دات به‌وه‌ی كه له‌پشت به‌ربه‌سته‌كه‌یه‌وه تیده‌په‌پیت .

^(۲) ده‌لیم - ئه‌لبانی - له‌میشه‌وه ئه‌وه‌مان بۆ ده‌رده‌كه‌ویت ئه‌وه‌ی كه زۆربه‌ی نویژخوینان له هه‌موو ئه‌و مزگه‌وتانه‌ی كه من بینوم له سوریا و له شوینانی تریش نویژ له ناوه‌پاستی مزگه‌وته‌كاندا و دوور له دیوار و پایه‌كان ئه‌نجام ده‌دن ، ئه‌م كاره‌شیان به‌هۆی هه‌چه‌وه نی‌یه ته‌نها له بی ئاگیان‌ه‌وه‌یه له كردار و فه‌رمانی پیغه‌مبەر (ﷺ) .

^(۳) - ئه‌لبانی - واته ئه‌و ستونه‌ی كه له به‌شی دواوه‌ی كۆپانه‌وه‌یه ، وه (الرَّحْلِ) واته كۆپانی وشتر ، وه كوزین (السَّج) وایه بۆ ئه‌سپ ، وه ئه‌م فه‌رموده‌یه‌ش ئاماژه‌یه به‌وه‌ی كه هیل كیشان له‌سه‌ر زه‌وی نابیته به‌ربه‌ست ، وه ئه‌و فه‌رموده‌یه‌ی كه له‌و باره‌یه‌وه هاتووه فه‌رموده‌یه‌کی لاوازه (ضَعِيفٌ) .

۲۱ - ده‌بیٚت نویژخوین به ته‌واوی پرووی له به‌ر به‌سته‌که‌ی بیٚت ، چونکه له فه‌رمانه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر دا (ﷺ) به‌و شیوه‌یه هاتووه ، ئیتر له فه‌رموده‌دا نه‌هاتووه راوه‌ستان به لای راست و چه‌پی به‌ر به‌سته‌که‌دا ، به شیوازیکی وا که نویژخوین به ته‌واوی پرووبه‌پرووی به‌ر به‌سته‌که‌ی نه‌بیٚت .

۲۲ - دروسته نویژخوین له نویژدا به‌ر به‌سته‌که‌ی گوچانیکی چه‌قینراو له‌زه‌وی یا هه‌رشتیکی هاوشیوه‌ی ئه‌وه‌بیٚت ، یان پرووبه‌پرووی دره‌ختیک یان پایه‌یه‌ک بیٚت ، یان پرووبه‌پرووی خیزانی خو‌ی ئه‌گه‌ر پالکه‌وتبوو له‌سه‌ر جیگه‌ی نوستن و خو‌ی داپوشی‌بیٚت ، یان پرووبه‌پرووی گیانداریک بیٚت جا ئه‌گه‌ر ئه‌و گیانداره (وشت‌ر) یش بیٚت .

هه‌رامیتی نویژ کردن روبه‌پرووی گۆر (قه‌بر) :

۲۳ - نویژکردن پرووبه‌پرووی گۆر به هیچ شیوه‌یه‌ک دروست نی‌یه ، ئیتر با گۆری پیغه‌مبه‌رانیش بیٚت درودی خوایان له‌سه‌ر بیٚت یان گۆری خه‌لکی تر بیٚت .

حه‌رامیتی تیپه‌ریون به به‌رده‌می نویژخویندا

ئه‌گەر له ناو مزگه‌وتی (حه‌ره‌م) ی مه‌که‌یشدا بیټ :

٢٤ - ئه‌گەر نویژخوینک به‌ربه‌ستی له پیش خوی داناوو ئه‌وا پوڤیشتن به نیوان ئه‌و و به‌ربه‌سته‌که‌یدا دروست نی‌یه ، ئیتر هچ جیاوازی نی‌یه له نیوان مزگه‌وتی (حه‌ره‌م) و مزگه‌وته‌کانی تردا ، له‌به‌ر گشتگیری ئه‌و فه‌رموده‌یه‌ی پیغه‌مبەر (ﷺ) که ده‌فه‌رمویت : ((لَوْ يَعْلَمُ الْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ الْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ لَكَانَ اَنْ يَقِفَ اَرْبَعِينَ، خَيْرًا لَهُ مِنْ اَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ)). .

واته : ئه‌و که‌سه‌ی که به به‌رده‌م نویژی نویژخوینی‌کدا ده‌پوات

ئه‌گەر بیزانیایه چه‌نده گونا‌هی ده‌گات ، ئه‌وا چل وه‌خت راده‌وه‌ستا و چاوه‌پیی ده‌کرد ، ئه‌مه‌ش باش‌تره بۆی له‌وه‌ی که به به‌رده‌م نویژه‌که‌دا تیپه‌ریټ [واته تیپه‌ریین له نیوان نویژخوین و شوینی سوجه‌ بردنه‌که‌یدا]^(٤).

واجبیتی قه‌ده‌غه‌کردن و نه‌هیشتنی

تیپه‌ریوونی خه‌لک به به‌رده‌م نویژخویندا

ئه‌گەر له مزگه‌وتی (حه‌ره‌م) یشدا بیټ :

٢٥ - دروست نی‌یه بۆ نویژخوین که به‌ربه‌ستی دانا ریگه‌ بدات که‌س به به‌رده‌میدا بپوات ، به به‌لگه‌ی فه‌رموده‌که‌ی پیشوو : ((وَلَا تَدْعُ أَحَدًا يَمُرُّ بَيْنَ يَدَيْكَ ...)). .

^(٤) - ئه‌لبانی - به‌لام ئه‌و فه‌رموده‌یه‌ی که گوايه پیغه‌مبەر (ﷺ) نویژی کردووه له مزگه‌وتی (حه‌ره‌م) دا ، وه خه‌لکیش به به‌رده‌م نویژه‌که‌یدا تیپه‌ریوون ئه‌وه فه‌رموده‌یه‌کی صه‌حیح نی‌یه ، هه‌روه‌ها ئاماژه‌ی ئه‌وه‌یشی تیدا نی‌یه که خه‌لک له نیوان پیغه‌مبەر (ﷺ) و شوینی سوجه‌که‌یدا تیپه‌ر بوو بن .

هه روه ها له بهر ئه و فه رموده يه ي پيغه مېر (ﷺ) كه ده فه رمويت : ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى شَيْءٍ يَسْتَرُهُ مِنَ النَّاسِ ، فَإِرَادَ أَحَدٍ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْ فِي نَحْرِهِ ، وَلْيَذَرَأْ مَا اسْتَطَاعَ ، [وَفِي رِوَايَةٍ : فَلْيَمْنَعْهُ مَرَّتَيْنِ] ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ)) .

واته : ئه گهر كه سيك له ئيوه نويزى رووهو بهر به ستيك كرد كه بپاريژيت له وهى كه خه لك به بهر نويزه كهيدا بپوات ، وه يه كيك ويستى به بهر ده مييدا بپوات ئه و با پاليك بنييت به سنگيه وه وهه تا ئه توانيت نه هيليت به بهر نويزه كهيدا بپوات ، با دوو جار پيگري لييكات ، ئه گهر هه رويستى به بهر نويزه كهيدا بپوات ئه و با له گه لييدا بجه نكييت چونكه ئه وه شه يتانه .

به ره و پيش رويشتن له ناو نويزدا

به مه ستي ريگرتن له تيپه رين به بهر نويزه كه دا :

٢٦ - دروسته نويزخوين هه نكاويك يان چه ند هه نكاويك به ره و پيش بپوات بو ريگرتن له ئه وانه ي ته كليفيان له سه ر نيه (غَيْرُ مُكَلَّفٍ) هه تا وه كو له پشت ه وه ي تيپه رين ، نه ك له بهر نويزه كه يه وه تيپه رين .

ئه وانه ي كه نويز به تال ده كه نه وه

به رويشتيان به بهر ده م نويزخويندا :

٢٧ - وه دانانى بهر به ست له نويزدا بويه گرنگه بو نويزخوين چونكه ده بيته ريگر له به تال بوونه وه ي نويزه كه ي به پيچه وانه ي ئه وانه ي كه بهر به ست دانانين ، چونكه ئه گهر ئافره تييك يان گويد ريژييك يان سه گيكي ره ش به بهر نويزى كه سيكدا تيپه ريت ئه و نويزه كه ي به تال ده بيته وه .

۳ - النية

نیت هینان

۲۸ - پیویسته نویژخوین له دلیدا نیتی ئەو نویژە‌ی هەبیّت که دەیه‌ویّت بیکات و دیاری بکات که چ نویژیکه ، ئایا نویژی نیوه‌پۆیه یا نویژی عەسرە یان بۆ نموونه سوننه‌ته‌کانیانە ، ئەم نیتەش مەرجیکە یان پوکنیکە له پوکنه‌کانی نویژ ، بە‌لام وتنی نیه‌ت به زمان داهینراویکە و پیچە‌وانه‌ی سوننه‌تی پیغه‌مبه‌ره (ﷺ) ، وه هیچ کامیش له ئیمامه په‌یره‌و لی‌کراوه‌کان و لاسایکاره‌کانیش نه‌یان وتوووه ده‌بیّت نیه‌ت به زمان بگوتریت .

۴ - التَّكْبِير

(اللهُ أَكْبَرُ) ی نویژ دابه‌ستن

۲۹ - پاشان نویژ داده‌به‌ستریّت به وتنی (اللهُ أَكْبَرُ) که ئەمەش پوکنیکە له نویژدا ، له‌به‌ر ئەو فەرمووده‌یه‌ی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) که ده‌فه‌رموویّت : ((مِفْتَاحُ الصَّلَاةِ الطَّهْوُرُ ، وَتَحْرِيمُهَا^(۵) التَّكْبِيرُ ، وَتَحْلِيلُهَا التَّسْلِيمُ)) .

واته : کللی کردنه‌وه‌ی نویژ ده‌ستنویژە ، وه هەرامکردنی ئەوشتانە‌ی که له ناو نویژدا خوای گه‌وره قه‌ده‌غه‌ی کردوون به وتنی (اللهُ أَكْبَرُ) ی دابه‌ستنی نویژە‌که‌یه ، وه هەڵکەرە‌وه‌ی ئەو قه‌ده‌غه‌کراوانه‌ش سه‌لام دانە‌وه‌یه .

۳۰ - وه نویژخوین نابیت له سه‌رجه‌م نویژە‌کانیدا به ده‌نگی به‌رز (اللهُ أَكْبَرُ) ی نویژدابه‌ستن بکات مه‌گه‌ر ئیمام بیت .

^(۵) - ئەلبانی - (تحریم) واته هەرامکردنی ئەو کردە‌وانه‌ی که خوای گه‌وره هەرامی کردون ، (تحلیل)یش واته هەڵکردنه‌وه‌ی ئەو کردە‌وانه‌ی که له دهره‌وه‌ی نویژ هەڵان ، وه مه‌به‌ست به (التحریم والتحلیل) هەڵکراو و هەرامکراوه .

- ۳۱ - وه دروسته بۆ بانگبیژ ئه‌گه‌ر پیویستی کرد (الله اکبر) ی ئیمام به‌ ده‌نگیکی به‌رز بگه‌یه‌نیت به‌و خه‌لکه‌ی که له‌ دوايه‌وه نویژده‌که‌ن ، له‌ کاتیکدا ئه‌گه‌ر ئیمام نه‌خۆش بوو یان ده‌نگی نزم بوو یان خه‌لکی زۆر له‌ پشتیه‌وه نویژیان ده‌کرد و ده‌نگی ئیمامیان پی نه‌ده‌گه‌یشت .
- ۳۲ - وه هه‌تاوه‌کو ئیمام به‌ ته‌واوه‌تی نه‌لێت (الله اکبر) ئه‌وا ئه‌و نویژخوینانه‌ی که له‌ دوايه‌وه نویژده‌که‌ن نابیت (الله اکبر) ی نویژدابه‌ستن بلین .

چوڤیه‌تی ده‌ست به‌رزکردنه‌وه له‌ نویژدا :

- ۳۳ - نویژخوین ده‌توانیت له‌گه‌ل یان له‌پیش یان له‌دوای (الله اکبر) ی نویژدابه‌ستندا ده‌سته‌کانی به‌رزیکاته‌وه ، ئه‌م شیوازانه‌ش هه‌موویان له‌ سوننه‌دا سه‌لمینراون .
- ۳۴ - کاتی ده‌ست به‌رزکردنه‌وه‌که‌ی په‌نجه‌کانی پێک ده‌کاته‌وه و نایان نوقینیت .
- ۳۵ - هه‌ردووده‌ستی به‌رزده‌کاته‌وه تا ئاستی هه‌ردووشانی ، وه جاره‌به‌جار له‌وه‌ش زیاتر ده‌سته‌کانی به‌رزده‌کاته‌وه تا ئاستی گوێیه‌کانی^(۱) .

شیوازی ده‌ست دانان :

- ۳۶ - ئیتر له‌دوای وتنی (الله اکبر) ده‌ستی راستی ده‌خاته سه‌رده‌ستی چه‌پی، ئه‌مه‌ش یه‌کیکه‌ له‌ سوننه‌تی پیغمبران سه‌لامی خوایان له‌ سه‌ر بیت ، وه پیغمبره‌یش (ﷺ) فه‌رمانی به‌ هاوه‌لانی ده‌کرد که به‌و شیوه‌یه ده‌ستیان دابنن ، بۆیه دروست نی‌یه که ده‌ست نه‌گیریت و بۆ خواره‌وه شو‌ربکریته‌وه .
- ۳۷ - پاشان ده‌ستی راستی ده‌خاته سه‌ر (پشتی ده‌ست و مه‌چه‌ک و باسک) ی چه‌پی .
- ۳۸ - وه جارجاریش به‌ ده‌ستی راستی مه‌چه‌کی ده‌ستی چه‌پی ده‌گریت^(۷) .

^(۱) ده‌لیم - ئه‌لبانی - به‌لام گرتنی نه‌رمایی گوێیه‌کان به‌ په‌نجه‌ هه‌یج بنه‌مایه‌کی نی‌یه له‌ سوننه‌تی پیغمبره‌دا (ﷺ) ، وه من پیم وایه ئه‌م کاره یه‌کیکه له‌ جو‌ره‌کانی وه‌سوه‌سه .

شوینی دانانی ده‌سته‌کان :

۳۹ - نویژخوین ژن بیت یان پیاو ده‌بیت ده‌سته‌کانی له‌سه‌ر سنگی دابنیت به‌بی جیاوازی^(۸).

۴۰ - دروست نی‌یه که نویژخوین ده‌ستی له‌سه‌ر (که‌لله‌که) ی دابنیت .

دلکزی (الخشوع) و ته‌ماشاکردنی شوینی سوجده :

۴۱ - پیویسته نویژخوین به دلکزی‌وه نویژه‌که‌ی بکات و چاوی بپاریزیّت له‌هه‌موو ئه‌و نه‌خش و

نیگارانه‌ی که سهرنجی راده‌کیشن، وه نابیت له کاتی ئاماده بونی خواردنیک نویژبکات که حه‌زی ده‌چیته

سه‌ری یان کاتیک نویژبکات که ته‌نگاو بیت (میز و پیسی) زوریان بۆ هینابیت .

۴۲ - وه له حاله‌تی راوه‌ستانه‌که‌یدا ده‌بیت ته‌ماشای شوینی سوجده‌که‌ی بکات .

۴۳ - وه نابیت نویژخوین له ناو نویژه‌که‌یدا ئاور به‌لای راست و چه‌پدا بداته‌وه ، چونکه ئاوردانه‌وه له

ناو نویژدا جوړه دزیه‌که که شه‌یتان ده‌یدزیت له نویژی به‌نده‌کانی خوا .

۴۴ - وه دروست نی‌یه بۆ نویژخوین له ناو نویژدا چاو هه‌لبریت به‌ره‌و ئاسمان .

دوعای ده‌ستپیکردنی نویژ :

۴۵ - پاشان نویژه‌که‌ی ده‌ستپیکردنه‌کات به‌خویندنی چه‌ند دوعایه‌ک که له پیغه‌مبه‌ره‌وه (ﷺ)

سه‌لمینراوه که له سه‌ره‌تای نویژه‌کانیدا خویندویه‌تی ، ئه‌و دوعایانه‌ش زۆرن و زانراوترینیان ئه‌م نزایه‌یه :

((سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ ، وَتَعَالَى جَدُّكَ ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ)) جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی له پیغه‌مبه‌ره‌وه (ﷺ)

سه‌لمینراوه که فه‌رمانی به‌خویندنی ئه‌م دوعایه کردووه ده‌بیت وازی لی نه‌هینریت و هه‌ر بخویندریت^(۹).

^(۷) - ئه‌لبانی - به‌لام ئه‌و شیوازه‌ی که هه‌ندیک له (دوایینه‌کان / المتأخرین) به‌باشیان زانیوه که هه‌ردوو شیوازه‌که کۆبکریته‌وه له کاتیکدا ، له‌و شتانه‌یه که هیچ بنه‌مایه‌کیان نی‌یه .

^(۸) ده‌لیم - ئه‌لبانی - وه دانانی ده‌سته‌کان له‌سه‌ر هه‌رجیگایه‌کی تر جگه له‌سه‌ر سنگ به‌لگه‌که‌ی لاوازه یان بی بنه‌مایه .

^(۹) - ئه‌لبانی - هه‌رکس هه‌زده‌کات دوعا‌کانی تریش بزانیّت با بگه‌رپته‌وه بۆ کتیبه‌سه‌ره‌کیه‌که (صفة الصلاة) لاپه‌ره : (۷۲ - ۷۳) له

چاپی یازده‌یه‌م .

۵- القراءه

خویندنه‌وه‌ی قورئان

۴۶ - پاشان نویژخوین په‌نا ده‌گریت به‌ خوای گه‌وره که ئەم په‌ناگرتنه‌ش واجبه و نویژخوین به‌ وازهینان لی‌ی تاوانبارده‌بی‌ت .

۴۷ - سوننه‌ت وایه که نویژخوین جارجاریک بلّیت : (أَعْبُدُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ مِنْ هَمَزِهِ وَنَفَحِهِ، وَنَفَثِهِ) ، (النَفْث) واته : شیعی‌ی خراپ .

۴۸ - وه جاروباریش بلّیت : (أَعْبُدُ بِاللّٰهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ) .

۴۹ - پاشان له نویژی به‌ده‌نگ و بی‌ده‌نگیشدا به‌ شیوه‌ی نه‌یی ده‌لیت : (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ) .

خویندنی سوره‌تی فاتحه :

۵۰ - پاشان سوره‌تی فاتحه به‌ ته‌واوه‌تی ده‌خوینی‌ت وه (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ) یش ئایه‌تی‌که له‌و سوره‌ته ، خویندنی فاتحه پوکنی‌که له‌ پوکنه‌کانی نویژ ، وه نویژ نات‌ه‌واو ده‌بی‌ت به‌ خویندنی فاتحه نه‌بی‌ت ، بویه پی‌ویسته له‌سه‌ر ئەو موسولمانانه‌ی که عه‌ره‌بیش نازانن هر له‌به‌ریبکه‌ن .

۵۱ - وه هه‌رکه‌سی‌کی‌ش نه‌یتوانی سوره‌تی فاتحه له‌به‌ریکات ئەوه ده‌توانی‌ت له‌ بری ئەو سوره‌ته ته‌نها بلّیت : (سُبْحَانَ اللّٰهِ ، وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ ، وَلَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ ، اللّٰهُ أَكْبَرُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ) .

۵۲ - سوننه‌تیشه که له‌ خویندنی سوره‌تی فاتحه‌دا له‌ سه‌ری هه‌موو ئایه‌تی‌کدا بوه‌ستی‌ت ، واتا بلّیت : (بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ) بوه‌ستی‌ت ، پاشان بلّیت : (الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ) بوه‌ستی‌ت ، پاشان بلّیت : (الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ) بوه‌ستی‌ت ، پاشان بلّیت : (مَالِكِ يَوْمِ الدِّیْنِ) بوه‌ستی‌ت ، ئیتر به‌م شیوه‌یه .

چونکه هه‌موو خویندنه‌وه‌کانی پیغه‌مبەر (ﷺ) به‌م شیوه‌یه‌ بووه ، واته له‌سه‌ری هه‌موو ئایه‌تیکدا ده‌وه‌ستا و نه‌یلکاندوو به ئایه‌ته‌کانی دواى خوینانه‌وه ، هه‌رچه‌نده مانا‌کانیشیان په‌یوه‌ندیان به‌یه‌که‌وه هه‌بویت .

۵۳ - وه‌ دروسته‌ که له‌ سوره‌تی فاتحه‌دا (مَالِكٍ) به (مَلِكٍ) بخویندریته‌وه .

خویندنی فاتحه له لایه‌ن ئه‌وه‌که‌سانه‌ی

که له دواى ئیمامه‌وه نویژده‌که‌ن :

۵۴ - له‌سه‌ر نویژخوین واجب‌ه‌ که له نویژه‌ بى ده‌نگه‌کاندا سوره‌تی فاتحه بخوینیت ئه‌گه‌ر له دواى ئیمامیشه‌وه نویژی کرد .

هه‌روه‌ها له نویژه ده‌نگداره‌کانیشدا پیوسته بخوینیت ، ئه‌گه‌ر گوپی له خویندنه‌وه‌ی ئیمام نه‌بوو ، وه‌ ده‌یشتوانیت له‌و کاته‌دا فاتحه بخوینیت که ئیمام تۆزیک ده‌وه‌ستی له دواى ته‌وابوون له خویندنی سوره‌تی فاتحه ، هه‌رچه‌نده ئیمه‌ پیمان وایه‌ که ئه‌وه‌ستانه له سوننه‌تی پیغه‌مبەر (ﷺ) نه‌سه‌لمی‌راوه^(۱۰).

خویندنه‌وه له دواى سوره‌تی فاتحه :

۵۵ - سوننه‌ته نویژخوین له‌یه‌که‌م پکات و دووهم پکاتدا له دواى سوره‌تی فاتحه سوره‌تیک یان چه‌ند ئایه‌تیکى تر بخوینیت ، ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر له نویژی مردوویشدا بی‌ت .

۵۶ - ده‌توانیت جار‌جاریک خویندنه‌وه‌که‌ی دریژبکاته‌وه ، وه جار‌جاریکیش کورتی بکاته‌وه له‌به‌ر یه‌کیک له‌م هۆکارانه وه‌کو : سه‌فه‌ر و کۆکه و نه‌خۆشی و گریانى منداڵ .

^(۱۰) ده‌لیم - ئه‌لبانی - به‌لگه‌ی ئه‌وانه‌ی که ئه‌و تۆزه وه‌ستانه به‌ سه‌حیح ده‌زانن و به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی به‌لگه‌کانیانم باس کردوو له‌ کتییی : "سلسلة الأحادیث الضعيفة" فه‌رموده‌ی ژماره : (۵۴۶ و ۵۴۷) .

۵۷ - كورت و دريژى خويندنه وهى قورئان به پيى نويزه كان ده گورپيت ، له نويزى به يانيدا له هه موو نويزه كان دريژترى ده كاته وه ، پاشان نويزى نيوه پو پاشان عه سر و عيشا ، پاشان نويزى مه غريب ، به زورى به م شيوازه يه .

۵۸ - به لام خويندنه وهى قورئان له شه ونويزدا له هه موو نويزه كانى تر دريژتره .

۵۹ - وه سوننه ته له پكاتى يه كه مدا قورئان خويندنه كهى دريژتر بكاته وه له پكاتى دووهم .

۶۰ - وه سوننه تيشه دريژى دوو پكاته كهى دووهمى به ئەندازهى نيوهى دوو پكاته كهى يه كه مى

بييت^(۱۱) .

خويندنى سوره تى فاتيحه له هه موو پكاته كاندا :

۶۱ - وه واجبه نويزخوين له هه موو پكاته كاندا سوره تى فاتيحه بخوينيت .

۶۲ - سوننه تيشه جار جاريك له دوو پكاته كهى كوتايشدا له دواى سوره تى فاتيحه قورئانى تر

بخوينيت .

۶۳ - دروست نى يه بو ئيمام نويزه كهى له وه زياتر دريژيكاته وه كه له سوننه تدا هاتووه ، چونكه

له وانه يه بييت مه يه نارپه حه تى بو ئەو كه سانهى كه له دوايه وه نويز ده كهن ، وه كو بيزاريون له بهر

به سالانچون يان نه خوشى يان ئافرهت كه مندالى شيره خوړه ي هه بييت يان هه رهوكاريكى تر بييت .

^(۱۱) ئەلبانى : بو دريژهى ئەم باسه ش ئەگەر حەزرت كرد بگه پیره وه بو (صفة الصلاة) لاپه ره : (۸۳) چاپى يازده يه م .

دهنگ بهرز کردنه‌وه و دهنگ بهرز نه‌کردنه‌وه

له کاتی قورئان خویندندا :

٦٤ - ئیمام ده‌بیټ له نویژی به‌یانی و نویژی هه‌ینی و نویژی دوو جه‌ژنه‌که و نویژه بارانه و خوږگیران و دوو پکاتی یه‌که‌م له نویژی مه‌غریب و دوو پکاتی یه‌که‌م له نویژی عیشادا به دهنگی بهرز قورئان بخوینیت .

وه له نویژی نیوه‌پۆ و نویژی عه‌سر و سییه‌م پکاتی نویژی مه‌غریب و دوو پکاتی کوټایی نویژی عیشادا قورئانه‌که‌ی به دهنگی نزم بخوینیت .

٦٥ - هه‌روه‌ها دروسته ئیمام له نویژه بی دهنگه‌کانیشدا جارچارێک یه‌که ئایه‌ت بدات به گوپی ئه‌وانه‌ی که له دوايه‌وه نویژ ده‌که‌ن .

٦٦ - به‌لام له نویژی ویترا نویژخوین بۆ هه‌یه‌که به بی دهنگ قورئانه‌که‌ی بخوینیت وه بۆیشی هه‌یه‌که به دهنگه‌وه ببخوینیت ، به‌لام ئه‌گه‌ر به دهنگه‌وه قورئانی خویند نابیت دهنگی زۆر بهرز بکاته‌وه ، ده‌بیټ به شیوه‌یه‌کی مامناوه‌ند قورئانه‌که‌ی بخوینیت .

جوان خویندنه‌وه‌ی قورئان :

٦٧ - سوننه‌ته بۆ نویژخوین قورئانه‌که‌ی به شیوه‌یه‌کی جوان بخوینیت‌وه و په‌له‌ په‌لی تیدا نه‌کات ، به‌لکو به‌په‌وانی و پیت به پیت ببخوینیت ، وه خویندنه‌وه‌که‌ی بپارێنیت‌وه به دهنگی خوێ ، وه ئاوازدارێ بکات به پیی ئه‌و یاساو پێسایانه‌که له‌لای زانایانی باشخویندنه‌وه‌ی قورئان (تجوید) زانراوه ، وه نابیت قورئان خویندنه‌که‌ی ئاوازدار بکات به‌م ئاوازه‌ داھینراوانه‌ی ئیستا یان له سه‌ر یاسای موسیقی ببخوینیت .

راستکردنەوہى ھەلە بۆ ئىمام :

٦٨ - ئەگەر ئىمام ھەلەى کرد لە قورئان خویندنە کەیدا ئەوانەى کە لەدوايەوہ نوپۇزدە کەن دەتوانن بۆى راست بکەنەوہ ، وە ئەگەر ئىمام قورئانە کەى لە بىرى چوڭوہ و تەتەلەى تیدا کرد نوپۇزخوینانى دواوہ بۆيان ھەيە بىرى بخەنەوہ .

چونە رکوع (کرنوش)

٦٩ - کاتیک نوپۇزخوین لە قورئان خویندن بوويەوہ تۆزیک دەوہستیت بە ئەندازەى ھەناسەدانیک .
٧٠ - پاشان بەو شیوہیەى کە پيشتر لە کاتى (اللہ اکبر) دەستپیکردندا باسکرا دەستى بەرز دەکاتەوہ .

٧١ - وتنى (اللہ اکبر) لەم حالەتەدا لەسەر نوپۇزخوین واجبە .
٧٢ - پاشان کرنوش دەبات ، وە بە ئەندازەى جیگیر بونی جومگەکانى لە کرنوشدا دەمینیتەوہ تا ھەموو ئەندامەکانى بارى ئاسایى خوین بگرن ، ئەمەش پوکنىکە لە پوکنەکانى نوپۇز .

چۆنىتى کرنوش بردن :

٧٣ - ھەردوو دەستى دەخاتە سەر ئەرتۆکانى ، پەنجەکانیشى لەیەك جیادەکاتەوہ و ئەرتۆکانى پى دەگریت ، ئەم کردارانەش ھەمووى واجبەن لە ناو نوپۇزدا .
٧٤ - وە دەبیٹ چەمینەوہى پشتى بە شیوہیەكى دروست بیٹ ، واتە پشتى ئەوہندە پیک بیٹ ئەگەر ئاوى لەسەر دابنریت لە سەرى بوہستیت و بە ھیچ لایەکدا نەپرتیت ، ئەمەش واجبە .
٧٥ - سەرىشى ھەر لە ئاستى پشتیدا پادەگریٹ واتە نە دايدەنەوینیت وە نە بەرزیشى دەکاتەوہ .
٧٦ - ئانىشکەکانیشى لە ھەردوو لاکەلەکەى خوێ دور دەخاتەوہ .

۷۷ - که چووّه حاله‌تی کړنوش سیّ جار یان زیاتر ده‌لیت: (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ) ^(۱۲).

یه‌کسانی له نیوان روکنه‌کاندا :

۷۸ - سوننه‌ته هه‌موو روکنه‌کانی نویژ له دریژیدا یه‌کسان بن ، واته کړنوش و هه‌ستانه‌وه‌ی دواى

کړنوش و سوجده‌کان و مانه‌وه‌ی نیوان سوجده‌کانی ته‌قربه‌ن یه‌کسان بن .

۷۹ - دروست‌نی‌یه نویژخوین له کړنوش و سوجده‌دا قورئان بخوینیت .

هه‌ستانه‌وه له کړنوش :

۸۰ - پاشان هه‌لده‌ستیت‌وه له کړنوش و پشتی پاست ده‌کاته‌وه ، ئەمه‌ش روکنه .

۸۱ - له کاتی به‌رزبونه‌وه‌یدا له کړنوش ده‌لیت (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ) ، ئەمه‌ش واجبه .

۸۲ - له کاتی پاست بونه‌وه‌دا ده‌سته‌کانی به‌رزده‌کاته‌وه به‌و شیوازان‌ه‌ی که له پیشه‌وه باسکران .

۸۳ - پاشان ریڅ راده‌وه‌ستیت و ئارام ده‌گریت تاوه‌کو هه‌موو ئیسکه‌کانی بارى ئاسایی خوینان

وه‌رده‌گرن ، ئەمه‌ش روکنه .

۸۴ - له کاتی ئەم راوه‌ستانه‌دا ده‌لیت (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ) ^(۱۳) ، وتنی ئەم زیکره‌ش واجبه له سه‌ر هه‌موو

نویژخوینیک با له دواى ئیمامیشه‌وه نویژ بکات ^(۱۴) چونکه ئەمه دوعای راوه‌ستانه له دواى کړنوش ، به‌لام

وتنی (سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ) دوعای کاتی هه‌ستانه‌وه‌یه و جیگه‌ی ئەم دوعایه‌ی ترناگریت .

^(۱۲) ئەلبانی : هه‌ندیځ زیکرى تریش هه‌ن که له‌م روکنه‌دا ده‌خویندریت ، ئیتیر هه‌یانه دریژن و هه‌یانه مامناوه‌ندن وه هه‌یشیانه

کورتن ، بۆ زانینى ئەو زیکرانه بگه‌پرته‌وه بۆ (صفة صلاة النبي ﷺ) لاپه‌ره‌ی : (۱۱۳) چاپی یازده‌یه‌م .

^(۱۳) ئەلبانی : هه‌ندیځ زیکرى تریش هه‌ن که له‌م روکنه‌دا ده‌خویندریت ، ئیتیر هه‌یانه دریژن و هه‌یانه مامناوه‌ندن وه هه‌یشیانه

کورتن ، بۆ زانینى ئەو زیکرانه بگه‌پرته‌وه بۆ (صفة صلاة النبي ﷺ) لاپه‌ره‌ی : (۱۱۶) چاپی یازده‌یه‌م .

^(۱۴) له‌م وه‌ستانه‌دا شه‌رعی‌نی‌یه ده‌ستی پاست بخوینته‌وه سه‌ر ده‌ستی چه‌پ ، چونکه له‌ سوننه‌تدا نه‌هاتوه ، ئەگه‌ر چه‌زت کرد

ته‌ماشای دریژه‌ی ئەم باسه‌ بکه‌ی بگه‌پرته‌وه بۆ (صفة صلاة النبي ﷺ) .

۸۵ - وە ماوەى مانەوہى لە م راوەستانەدا ھىندەى ماوەى کړنوش بردنەکەى دەبیت وەك له پيشه وە

باسکرا .

(سوجدە بردن)

۸۶ - پاشان واجبه بليت (الله اَكْبَر) .

۸۷ - ھەندىك جار نويزخوين له گەل ئەو (الله اَكْبَر) ەدا دەستەكانيشى بەرز دەكاتە وە .

خۆ بەردانە وە و رويشتن بۆ سوجدە

لە سەر ھەردوو دەست :

۸۸ - پاشان دەچیتە سوجدە ، لە پيشدا ھەردوو دەستی دەخاتە سەرزەوى پاشان ئەژتوکانى ،

چونکە لە پيغەمبەر وە (ﷺ) سەلمينراوە کە فەرمانى بەم شيوەيە کردووە و قەدەغەى کردووە لە خۆ

چواندن بە وشتەر ، چونکە وشتەر لە پيشدا ئەژتوکانى دەخاتە سەرزەوى ، وە ئەژتوى وشتەر دەکەوتیتە

دەستەکانى پيشه وەى .

۸۹ - کە سوجدەى برد (سوجدە بردنیش روکنە) متمانه دەكاتە سەر لەپى ھەردوو دەستی و پايان

دەخات .

۹۰ - پەنجەکانيشى بە يەكە وە دەنوسينيت .

۹۱ - سەرى پەنجەکانى ږوو دەكاتە قيبله .

۹۲ - دەستەکانى لە ئاستى شانەکانيدا لە سەرزەوى دادەنيت .

۹۳ - جار جار يکيش لە ئاستى گوپپەکانى دايان دەنيت .

۹۴ - واجبه نویژخوین باسکه‌کانی له سهر زهوی دانه‌نیت و نه‌نیشکه‌کانی به‌رز بکاته‌وه، واتا وه‌کو

پاکشانی سه‌گ پایان نه‌خات .

۹۵ - ده‌بیت لوت و نیوچه‌وانی بخاته سهر زهوی ، نه‌مه‌ش پوکنه .

۹۶ - هه‌روه‌ها نه‌ژتوکانیشی له‌سهر زهوی داده‌نیت .

۹۷ - وه سنگی پییه‌کانیشی ده‌خاته سهر زهوی .

۹۸ - وه پییه‌کانی وه‌ک بچه‌قینیت له زهوی وا لیده‌کات ، نه‌م کارانه هه‌موو واجبن .

۹۹ - وه سهری په‌نجه‌کانی پیی پرو ده‌کاته قیبله .

۱۰۰ - وه ده‌بیت پاژنه‌کانی پیی جوت بکات به‌یه‌که‌وه .

پیکوپیک‌ی له‌سوجده‌دا :

۱۰۱ - له‌سهر نویژخوین واجبه که به‌پیکوپیک‌ی سوجده به‌ریت ، نه‌مه‌ش به‌وه ده‌بیت که متمانه بکاته

سهر هه‌موو نه‌و نه‌ندامانه‌ی که سوجده‌یان له‌سهر ده‌بات به‌شیوه‌یه‌کی یه‌کسان که نه‌وانیش : نیوچه‌وان

و لوت و هه‌ردوو ناوله‌پی ده‌ستی و هه‌ردوو نه‌ژتو و که‌ناری په‌نجه‌کانی هه‌ردوو پیین .

۱۰۲ - هه‌ر نویژخوینیک سوجده‌که‌ی به‌م شیوه‌یه پیکوپیک بیت ، نه‌وه به‌دلناییه‌وه ئارامی گرتووه ،

نه‌م ئارامگرتن (اطمئنان) ه‌ش پوکنیکه له پوکنه‌کانی نویژ .

۱۰۳ - له سوجده‌دا نویژخوین سی جار یان زیاتر ده‌لێت : (سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى)^(۱۰).

۱۰۴ - وه باشته‌ره (مُسْتَحَب) ه‌ دوعای زۆر بکات له‌م حاله‌ته‌دا ، چونکه سوجده زامنی گیرابوونی

دوعاو‌ن‌زایه .

۱۰۵ - وه‌کو باسکرا دریژی سوجده‌که‌ی نزیکه‌ی دریژی کړنوشه‌که‌ی ده‌بیت .

^(۱۰) نه‌لبانی : زیکری تریشی هه‌یه نه‌گه‌ر ویستت ده‌بیینیت له (صفة الصلاة) دا لاپه‌ره : (۱۲۷) .

۱۰۶ - سوجدہ وهك چوښ دروسته له‌سهر زهوی بېریت ، به هه‌مان شیوه دروسته نه‌گهر له‌سهر هه‌رشتیک بېریت که بکه‌وږته نیوان زهوی و نیو چه‌وانی نویږخوږینه‌که‌وه ، وه‌کو جل و پاخهر و حه‌سیر و هاوشیوهی نه‌مانه .

۱۰۷ - وه دروست نی‌یه له کاتی سوجده‌دا قورئان بخوږنریت .

شیوه دانیشتنی (إفتراش) و (إقعاء)

له نیوان دوو سوجده‌که‌دا :

۱۰۸ - پاشان سهری به‌رز ده‌کاته‌وه له سوجده‌که‌ی و (اللهُ أَكْبَرُ) ده‌کات که نه‌مه‌ش واجبه .

۱۰۹ - جارجاریکیش ده‌سته‌کانی له‌گه‌ل نه‌م (اللهُ أَكْبَرُ) ه‌دا به‌رز ده‌کاته‌وه .

۱۱۰ - پاشان به ئارامی داده‌نیشیت (مُطْمَئِنًّا) ، تاوه‌کو هه‌موو ئیسکه‌کانی باری ئاسایی خوږیان وهرده‌گرن ، نه‌مه‌ش پوکنه .

۱۱۱ - له‌م دانیشتنه‌دا پیی چه‌پی راده‌خات و له‌سهری داده‌نیشیت ، نه‌م دانیشتنه‌ش واجبه .

۱۱۲ - وه پیی راستی هه‌لده‌پیکي واته له‌سهر سنگه پیی ده‌چه‌قیښت .

۱۱۳ - وه سهری په‌نجه‌کانی پیی راستی ده‌نوشتیښته‌وه و پروویان ده‌کاته قیبله .

۱۱۴ - دروسته که جارجاریکیش به شیوه‌ی (إقعاء) دانیشیت ، واته سنگی هه‌ردوو پیی له‌سهر زهوی دابنیت و له‌سهر هه‌ردوو پاژنه‌کانی دابنیشیت .

۱۱۵ - له‌م دانیشتنه‌ی نیوان دوو سوجده‌که‌دا ده‌لایت: (اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَارْحَمْنِي وَاجْبُرْنِي وَارْفَعْنِي وَعَافِنِي وَارْزُقْنِي) .

۱۱۶ - نه‌گهر ویستیشی ده‌توانیت بلایت : (رَبِّ اغْفِرْ لِي ، رَبِّ اغْفِرْ لِي) .

۱۱۷ - ماوه‌ی نه‌م دانیشتنه‌ی دریږ ده‌کاته‌وه تا نزیکه‌ی دریږی سوجده‌که‌ی .

سوجدې دووهم :

۱۱۸ - پاشان ده لیت (الله اکبر) ، وتنی ئه م (الله اکبر) هس واجبه .

۱۱۹ - هندیك جار له گه ل وتنی ئه م (الله اکبر) هدا دهسته کانیښی به رزده کاته وه .

۱۲۰ - پاشان سوجدې دووهم ده بات ئه م سوجدېه شیان هر پوکنه .

۱۲۱ - له سوجدې یه که مدا چی ئه نجامدا له م سوجدېه شیاندا به هه مان شیوه دوو باره ی ده کاته وه .

دانیشتینی پشوو دان :

(جلسه الاستراحة)

۱۲۲ - که سهری له سوجدې دووهم به رز کرده وه ویستی هه لسیته وه بو پکاتی دووهم واجبه بلیت :

(الله اکبر) .

۱۲۳ - جار جاریکیش له گه ل ئه م (الله اکبر) کرده دا دهسته کانیښی به رزده کاته وه .

۱۲۴ - جا پیش نه وه ی که هه ستیته وه سهر پی له سهر پی چه پی داده نیښت ، هه تاوه کو هه موو

نیسکه کانی ده گه پینه وه باری ناسای خویان .

پکاتی دووهم :

۱۲۵ - پاشان هه لده سیته وه بو پکاتی دووهم ، وه متمانه ده کاته سهر دهسته کانی به شیوه ی

(مشته کوله) ، هه ر وه ک چوڼ هه ویرشیل مشتی ده نوقیښت و متمانه ی ده کاته سهر ، ئه م هه ستانه وه یه ش

پوکنه .

۱۲۶ - له پکاتی یه که مدا چی کردووه به هه مان شیوه له م پکاته یشدا ئه نجامیان ده داته وه .

۱۲۷ - ته نها ئه وه نده هه یه که له م پکاته یاندا دعای ده ستی کردنی نویښ ناخوینیټ .

۱۲۸ - به لام ئه م پکاته یان له پکاتی یه که م کورت تر ده کاته وه .

دانیشتن بۆ خویندنی ته حیات :

۱۲۹ - که له پکاتی دووهم ته‌واو بوو داده‌نیشیت بۆ خویندنی ته حیات ، ئەم دانیشتنه‌ش واجبە

۱۳۰ - وه به شیوه‌ی (إفتراش) داده‌نیشیت وهك له دانیشتنی نیوان سوجه‌کاندا باسکرا .

۱۳۱ - به‌لام له دانیشتن بۆ خویندنی ته حیات دروست نی‌یه که به شیوه‌ی (إقعاء) دابنیشیت .

۱۳۲ - له‌م دانیشتنه‌دا له‌پی دهستی راستی له‌سەر پان و ئەژنۆی راستی داده‌نیت ، وه ئانیشکی

راستیشی ده‌خاته سەر پانی راستی و

لیی جیانا‌کاته‌وه .

۱۳۳ - وه له‌پی دهستی چه‌پی له‌سەر پان و ئەژنۆی چه‌پی راده‌خات .

۱۳۴ - وه دروست نی‌یه له‌م دانیشتنه‌یدا متمانه بکاته سەر ده‌سته‌کانی به‌تایبه‌تی دهستی چه‌پی .

جولاندنی په‌نجە‌ی شایه‌تومان و ته‌ماشاکردنی :

۱۳۵ - په‌نجه‌کانی دهستی راستی هه‌موو ده‌نوقینیت ته‌نها په‌نجە‌ی شایه‌تومانی نه‌بیت ، جار‌جار

په‌نجه‌گه‌وره‌ی ده‌خاته سەر په‌نجە‌ی ناوه‌راستی .

۱۳۶ - جار‌جاریش به په‌نجه‌گه‌وره‌ی و په‌نجە‌ی ناوه‌راستی بازنه‌یهك دروست ده‌کات .

۱۳۷ - وه به په‌نجە‌ی شایه‌تومانیشی ئاماژه ده‌کات به‌ره‌و قیبله .

۱۳۸ - وه چاوشی ده‌برپته په‌نجە‌ی شایه‌تومانی و ته‌ماشای ده‌کات .

۱۳۹ - وه له‌سەر‌ه‌تای ته‌حیات‌وه تا کۆتایی ته‌حیات په‌نجە‌ی شایه‌تومانی ده‌جولینیت و پیی

ده‌پارپته‌وه و دوعای پیده‌کات .

۱۴۰ - به‌لام نابیت به په‌نجە‌ی دهستی چه‌پی ئەم ئاماژه‌یه بکات .

۱۴۱ - له هه‌موو ته‌حیات خویندنیکدا ئەو کردارانه‌ی سەر‌وه دووباره ده‌کاته‌وه .

شیوه‌ی خویندنی ته‌حیات و نرای کۆتاییه‌کی :

۱۴۲ - خویندنی ته‌حیات واجبه و هه‌رکەس له‌بیری چوو له‌ نویژدا بیخوینیت ، ئەوا دوو سووچه‌ی

سه‌هوی بۆ ده‌بات .

۱۴۳ - وه‌ ته‌حیات به‌ ده‌نگی نزم ده‌خوینریت و ده‌نگی تیدا به‌رز ناكریت‌ه‌وه .

۱۴۴ - ئەمەش شیوازه‌كه‌یه‌تی : (التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ ، السَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ ^(۱۶) وَرَحْمَةُ اللَّهِ

وَبَرَكَاتُهُ ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) ^(۱۷) .

۱۴۵ - پاشان سه‌لاوات ده‌دات له‌سه‌ر پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) و ده‌لێت : (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ بَجِيدٌ ، اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ بَجِيدٌ) .

۱۴۶ - ئەگەر ویستی لی‌بوو ده‌توانیت کورتی بکاته‌وه و بلیت : (اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ، وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ بَجِيدٌ) .

۱۴۷ - ئیتر له‌ دوا‌ی ئەم ته‌حیاته‌ خۆی سه‌رپشکه‌ چی دوعایه‌کی به‌ لاوه‌ باش بوو له‌ دوعایانه‌ی که‌

له‌ سوننه‌تدا هاتوون ، به‌و شیوازه‌ له‌ خوا ده‌پاریته‌وه .

^(۱۶) ته‌حیات ده‌بی‌ت به‌م شیوه‌یه‌ بخوینریت ، وه‌ له‌ دوا‌ی وه‌فاتی پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) هه‌روا خوینراوه ، ئەمەش له‌ گێڕانه‌وه‌ی (ابن مسعود وعائشة وابن الزبير وابن عباس)دا ره‌زای خوايان لی‌بی‌ت سه‌لمینراوه ، هه‌رکەس پوونکردنه‌وه‌ی زیاتری ده‌وی‌ت با بگه‌ڕێته‌وه‌ بۆ کتییی : (صفة الصلاة) لاپه‌ره‌ : (۱۴۲) .

^(۱۷) له‌ کتییی ئاماژه‌ بۆ کراودا شیوازی تریش هه‌ن که‌ سه‌لمینراون له‌ پیغه‌مبه‌ره‌وه (ﷺ) ئەمە‌ی که‌ لی‌ره‌دا باسم کردووه‌ راستترینیانه‌ .

رکاتی سی‌یه‌م و چواره‌م :

۱۴۸ - بۆ هه‌ستانه‌وه بۆ رکاتی سی‌یه‌م واجبه نویژخوین بلیت : (اللهُ أَكْبَرُ) ، وه سوننه‌ته به دانیشتنه‌وه بلیت .

۱۴۹ - جارجاریکیش له‌گه‌ل ئه‌م هه‌ستانه‌وه‌یه‌دا ده‌سته‌کانیشی به‌رزده‌کاته‌وه .

۱۵۰ - پاشان هه‌لده‌سیته‌وه بۆ رکاتی سی‌یه‌م ، ئه‌مه‌ش پوکنه هه‌روه‌ها رکاتی چواره‌م که له دوا‌ی ئه‌م رکاته دیت .

۱۵۱ - وه بۆ هه‌ستانه‌وه بۆ رکاتی چواره‌میش به هه‌مان شیوه ئه‌و شتانه ئه‌نجام ده‌دات .

۱۵۲ - به‌لام پیش ئه‌وه‌ی که هه‌لسته‌وه له‌سه‌ر پیی چه‌پی داده‌نیشیت تاوه‌کو هه‌موو ئیسکه‌کانی ده‌چنه‌وه باری ئاسایی خوین .

۱۵۳ - پاشان بۆ هه‌ستانه‌وه‌که‌ی متمانه ده‌کاته سه‌ر ده‌سته‌کانی هه‌روه‌کو چۆن به‌و شیوه‌یه‌ی کرد له هه‌ستانه‌وه‌که‌یدا بۆ رکاتی دووه‌م .

۱۵۴ - واجبه له رکاتی سی‌یه‌م و چواره‌مدا سوره‌تی (فاتحه) بخوینیت .

۱۵۵ - جارجاریکیش ده‌توانیت ئایه‌تیک یان زیاتری تیدا بخوینیت .

خویندنی دوعای (قنوت) له کاتی (به‌لا) دا و شوینه‌که‌ی :

۱۵۶ - سوننه‌ته نویژخوین دوعای قنوت بخوینیت بۆ موسلمانان له نویژه‌که‌یدا هه‌ر کاتیک به‌لایه‌کیان به‌سه‌رداهات .

۱۵۷ - شوینه‌که‌یشی دوا‌ی هه‌ستانه‌وه‌یه له کړنوش پاش وتنی (رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْد) .

۱۵۸ - وه هیچ دوعایه‌کی تایبه‌تی نی‌یه ، به‌لکو دوعایه‌کی تیدا ده‌کات که گونجاو بی‌ت له‌گه‌ل ئه‌و به‌لایه‌ی که به‌سه‌ریاندا هاتوه .

۱۵۹ - له کاتی ئەم دوعایه‌شدا ده‌سته‌کانی به‌رز ده‌کاته‌وه .

۱۶۰ - ئەگەر ئیمام بوو به‌ ده‌نگی به‌رز ئەم دوعایه‌ ده‌خوینییت .

۱۶۱ - ئەو نویژخوینانه‌یش که له‌ دوایه‌وه نویژده‌که‌ن (ئامین) بۆ نزاکانی ده‌که‌ن .

۱۶۲ - که‌ ته‌واو بوو له‌ دوعا کردن (الله اکبر) ده‌کات و ده‌چیته‌ سوچه‌ه .

خویندنی دوعای (قنوتی ویتەر)

و شوینه‌که‌ی و شیوازه‌که‌ی :

۱۶۳ - به‌لام خویندنی دوعای قنوتی ویتەر شهرعی‌یه جارجارێک بکریت .

۱۶۴ - شوینه‌که‌یشی له‌ پیش‌چوونه‌ کړنوشه‌ ، به‌ پیچه‌وانه‌ی قنوتی کاتی به‌لا و ناهه‌مواری که‌ له‌

دوای کړنوش ده‌خوینییت .

۱۶۵ - ئەم دوعایه‌شی تیدا ده‌خوینییت : (اللَّهُمَّ اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ ، وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ

تَوَلَّيْتَ ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ ، وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَىٰ عَلَيْكَ ، وَإِنَّهُ لَا يَذِلُّ مَنْ وَالَيْتَ ،

وَلَا يَعْزُزُ مَنْ عَادَيْتَ ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ ، وَلَا مَنَاجَا مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ) .

۱۶۶ - وه ئەم دوعایه‌ له‌ فیرکردنی پیغه‌مبه‌ره‌وه‌یه (ﷺ) ، بۆیه‌ هیچی بۆ زیاد ناکریت ته‌نها

(سه‌لاوات) دان نه‌بییت له‌ سه‌ر پیغه‌مبه‌ر (ﷺ) ئەمه‌ دروسه‌ چونکه‌ به‌م شیوه‌یه‌ له‌ صاحبه‌کانه‌وه

سه‌ لمینراوه‌ .

۱۶۷ - پاش خویندنی ئەم دوعای قنوته‌ کړنوش ده‌بات و دوو سوچه‌که‌ی ده‌بات به‌و شیوازه‌ی که‌ له‌

پیش‌ه‌وه‌ باسکرا .

خويندنى تەحياتى كۆتايى

و شيوازى دانىشتنى (تەوەرۈك) :

۱۶۸ - پاشان دادەنىشتى بۇ خويندنى تەحياتى كۆتايى ، ئەم تەحياتە و دانىشتن بۆى ھەردوكيان

(واجب)ن .

۱۶۹ - ھەموو كارەكانى تەحياتى يەكەم ئەنجام دەدات .

۱۷۰ - تەنھا لە دانىشتنەكەيدا جياوازه كە بە شيۋە دانىشتنى (تەوەرۈك) دادەنىشتى ، واتە (كلۆك)ى

چەپى دەخاتە سەر زەوى ، وە ھەردوو پيى لە (لاى راستى يەو) دەر دەھيىت ، وە پيى چەپى دەخاتە

ژىرقاچى راستى .

۱۷۱ - وە پيى راستى دەچەقىنىت .

۱۷۲ - جارجارىكىش دەتوانىت كە پيى راستىشى پابخات .

۱۷۳ - وە بە لەپى دەستى چەپى ئەرتۇى چەپى دەگرىت و متمانەى دەكاتە سەر .

واجبیتی سه‌لاوات دان له‌سهر پیغه مبر (ﷺ)

و په‌نا گرتن به خوا له‌چوار شته‌که :

۱۷۴ - واجبه له‌سهر نویژخوین له‌م ته‌حیاته‌دا سه‌لاوات بدات له‌سهر پیغه مبر (ﷺ) ، له‌ته‌حیاتی

یه‌که‌مدا چهنه‌د شیوازیکمان لی‌ی باسکردووه .

۱۷۵ - واجبیشه‌که خو‌ی په‌نابدات له‌چوار شت و بلیت : (اللَّهُمَّ إِنِّي أَعْبُدُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ ، وَمِنْ

عَذَابِ الْقَبْرِ ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ) ^(۱۸) .

پارانه‌وه له‌پیش سه‌لامدانه‌وه :

۱۷۶ - پاشان له‌پیش سه‌لامدانه‌وه بو‌خو‌ی ده‌پارپته‌وه به‌و دوعایانه‌ی که ده‌یانزانیت که له‌قورئان

و سوننه‌تدا به‌زوری هاتوون ، وه‌ئه‌گهر هیچیشی له‌وانه له‌بهر نه‌بوو با به‌هر پارانه‌وه‌یه‌که که سودی دین

و دنیای تیدایه‌ بیارپته‌وه .

سه‌لامدانه‌وه و شیوازه‌کانی :

۱۷۷ - دوا‌ی ته‌واوبوون له‌و دوعایانه سه‌لام ده‌داته‌وه به‌لای راستیدا ، به‌شیوه‌یه‌کی وا‌که ده‌بیّت

سپایای پومه‌تی راستی ببینریت .

۱۷۸ - وه‌پاشان سه‌لام ده‌داته‌وه به‌لای چه‌پیدا به‌شیوه‌یه‌که که سپایای پومه‌تی چه‌پی ببینریت ،

ئه‌گهر له‌نویژی مردوشدا بیّت ههر به‌م شیوه‌یه‌که ده‌کات .

۱۷۹ - وه‌ئیمام ده‌بیّت ده‌نگی به‌رز بکاته‌وه له‌سه‌لامدانه‌وه‌ی نویژه‌که‌یدا ، جگه له‌نویژی مردودا

نه‌بیّت .

^(۱۸) ئه‌لبانی : (فِتْنَةُ الْمَحْيَا) واته : ئه‌و تاقیکردنه‌وانه‌ی که توشی مرقف ده‌بیّت له‌دنیا‌دا ، وه‌ (فِتْنَةُ الْمَمَاتِ) واته : تاقیکردنه‌وه‌ی ناو‌گوپ و پرسپاری فریشته‌کان ، وه‌ (فِتْنَةُ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ) واته : ئه‌و تاقیکردنه‌وانه‌ی که له‌لاینه‌ده‌جاله‌وه توشی موسلمان ده‌بیّت چونکه شتی نا‌ناسایی وای پی‌یه‌که خه‌لکیکی زوری پی‌گومرا ده‌بیّت و شوینی ده‌که‌ون و به‌خو‌ی ده‌زانن .

۱۸۰ - وه سه‌لام دانه‌وه چهند شیوازیکی هه‌یه :

یه‌که‌م : سه‌لام ده‌داته‌وه به لای راستی داو ده‌لئیت : (السَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ) ، وه به لای چه‌پیدا ده‌لئیت : (السَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) .

دووهم : به هه‌مان شیوه به بی‌وتنی (وَبَرَكَاتُهُ) .

سی‌یه‌م : به لای راستی دا ده‌لئیت : (السَّلَامُ عَلَیْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ) ، وه به لای چه‌پیدا ده‌لئیت (السَّلَامُ عَلَیْكُمْ) .

چوارهم : ده‌توانییت ته‌نها یه‌ك سه‌لام بداته‌وه پوووه‌و پی‌شه‌وه ، به‌لام هه‌ندیك خوی به لای راستیدا بسورینییت .

کوتایی

برای موسولمانم : ئەوندەم توانی که (پوخته‌ی چوڤیتی نویژی پیغه‌مبهرت (ﷺ) بۆ بنووسم ، به‌م کاره‌یشم هه‌ولمداوه که به شیوه‌یه‌ک بۆت نزیک بکه‌مه‌وه تاوه‌کو له لات پروون بی‌ت و نموونه‌که‌ی له می‌شکتدا بی‌ت ، هه‌روه‌ک چۆن ئەو نویژه به‌ چاوی خۆت ببینیت .

جا ئە‌گه‌رتۆ به‌و شیوه‌یه نویژه‌کانت بکه‌یت که پیم ناساندویت له چوڤیتی نویژی پیغه‌مبهر (ﷺ) ، داواکارم له خوا که لی‌تی وه‌رگری‌ت ، چونکه نویژکردنت به‌و شیوازه مانای وایه به شیوه‌یه‌کی راست ئەو فه‌رمایشته‌ی پیغه‌مبهرت (ﷺ) جیبه‌جی کردووه که ده‌فه‌رمویتی : ((صَلُّوا کَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي)) [البخاری] .

له دوا‌ی ئە‌وه‌ش پی‌ویسته که بیرت نه‌چیت گرنگی بده‌یت به‌ ئاماده‌ بوونی دل و خوشوع له نویژه‌کانتدا ، چونکه ئە‌وه مه‌به‌سته گه‌وره‌که‌یه له وه‌ستانی به‌نده له به‌رده‌می خوی گه‌وره‌دا ، ئیتر به‌ گویره‌ی هینانه‌دیت له خوشوع و په‌یره‌و کردنت بۆ شیوازی نویژی پیغه‌مبهر (ﷺ) ئە‌وه به‌روبومه‌ چاوه‌پروانکراوه به‌ده‌ست ده‌هینیت که خوی گه‌وره ئاماژه‌ی بۆ کردووه و ده‌فه‌رمویتی : ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ .

له کوتاییدا داواکارم له خوی گه‌وره نویژه‌کانمان و سه‌رجه‌م کرده‌وه چاکه‌کانمان لی‌ وه‌رگری‌ت ، وه پادا‌شته‌که‌یمان بۆ پاشه‌که‌وت بکات بۆ ئە‌وه پۆژه‌ی که ده‌گه‌رپینه‌وه لای خوی ﴿يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ * إِلَّا مَنَ اتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ﴾ ، والحمد لله رب العالمین .

هه‌میشه له‌گه‌لمان بن بۆ به‌ره‌م و کتییی نوی